

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: متن قوانین - تصویبنامه‌ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه‌ها - جشن نامه‌ها - آگهی‌های رسمی و قانونی - سؤالات

شماره تلفن: ۸۸۹۴-۸۸۹۵ - ۸۸۹۶-۵۴۴۸

۳شنبه ۲۳ شهریور ماه ۱۳۲۷

بیر: سید محمد هاشمی

سال چهارم - شماره ۱۰۴۲

صفحه ۳۴۶۱

دوره یازدهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۱۶۱۵

روزنامه رسمی

فهرست مذاکرات

- ۱ - صورت مشروح مذاکرات نود و نهمین جلسه دوره یازدهم از صفحه ۱ تا ۱۰
- ۲ - انتصابات ۱۰
- ۳ - آگهی های رسمی ۱۱

مذاکرات مجلس

جلسه ۹۹

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز یکشنبه چهاردهم شهریور ماه ۱۳۲۷

فهرست مطالب:

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - بقیه مذاکره در بودجه ۱۳۲۷ کشور
- ۳ - تعطیل جلسه بعنوان تنفس

مجلس دوساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای رضای حکمت تشکیل گردید

۱ - تصویب صورت مجلس

صورت مجلس روزهای چهارم و پنجم و یازدهم شهریور را آقای دادور (منشی) شرح زیر قرائت نمودند

یک ساعت و چهار دقیقه قبل از ظهر روز پنجشنبه چهارم شهریور مجلس بریاست آقای رضا حکمت تشکیل و صورت جلسه پیش قرائت گردید.

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده است:

غائبین با اجازه - آقایان: عسکر صاحب جمع سلطانی - اورنگ - اخوان - عبدالرحمن فرامرزی آصف - دکتر آشتیانی - محمد تقی بهار - مسعود نایبی - مامقانی - دکتر مجتهدی - دکتر ملکلی - حاج امین - احمد فرامرزی

غائبین بی اجازه - آقایان: اردشیر شادلو - سلطان العلماء - تولیت - کامل ما کوئی - محمد علی مسعودی - امیر تیمور - حسین وکیل - دکتر مصباح اده - نیک پور - دکتر علی امینی - گلبادی صاحب دیوانی - صفایامی - دکتر دفتری

بنوقیف جراید و سؤالی که در این باب از دولت نموده بودند مطالبه جواب نمودند و آقای نخست وزیر گفتند در همین جلسه بوسیله آقای وزیر فرهنگ بعرض مجلس میرسد و بودجه کل کشور مطرح گردید.

آقای مکرم بعنوان موافق نخست بطراحی که با امضاء جمعی از نمایندگان راجع به تنظیم بودجه تقدیم مجلس نموده اند.

اشاره نموده گفتند اگر تصویب شده بود در تدوین بودجه سال جاری که بر نامه عمل و خط مشی اساسی یک ساله دولت است مورد استفاده قرار می گرفت و کافی است که یکبار در تنظیم و تدوین بودجه اصول و مقررات لازم رعایت شود و تقاضا نمودند طرح تقدیم شده برای حل این مشکل زودتر تصویب شود. سپس در موضوع در آمد بودجه و مطالعه در صرفه جوئی و اضافه در آمد گمرک و امساک از افزایش مالیات غیر مستقیم و دقت در جمع آوری مالیات املاک مزروعی و طریقه جمع آوری مازاد غله و تجدید نظر در مالیات نفت و بنزین و اقدام مؤثر در تنزل هزینه زندگی و اقلام در آمد نفت جنوب در جمع کل در آمد کشور و سود ویژه معاملات بازرگانی و بانک صنعتی و معاملات غله و راه آهن و لایحه منع کشت تریاک و اداره املاک و اگنداری و تجدید نظر در وضع قواعد مستخدمین و تسریع در تقدیم قانون جدید استخدام کشوری و سازمان وزارتخانه ها به مجلس شورای ملی شرح مبسوطی ایراد نمودند و بعد مطالبی راجع به عوزة انتخابیه خود و استان خراسان و آب و بهداشت شهر مشهد

دیر آمدگان با اجازه - آقایان: دکتر راجی - دکتر طباطبائی - موسوی - اقبال - برزین - یمن اسفندیاری - عباس اسکندری

دیر آمدگان بی اجازه - آقایان: محمد حسین صولت قشقایی - بیات - دکتر بقائی - مهدی ارباب - مهندس رضوی - ضیاء ابراهیمی - حسن اکبر - عزیز زنگنه - آقاخان بغتیار - منصف - نرانی - سزاوار - دهقان - قهرمان - ساعد - خوبیلر اسدی - نیک بی

آقای مهندس رضوی راجع به تبصره پیشنهادی دولت و پیشنهاد اصلاحی خود توضیحی دادند - آقای وزیر دادگستری راجع به لایحه مرتکبین قاچاق تقاضا نمودند زودتر به ویب رسد - آقایان دکتر شفق و تقی زاده و چند نفر دیگر از نمایندگان پیشنهاد نمودند که بودجه مطرح شود - آقای مکی راجع

● هین مذاکرات مشروح نود و نهمین جلسه از یازدهمین دوره قانونگذاری

اداره قلم نویسی و تحریر صورت مجلس

بیان کردند ۲۵ دقیقه بظهور تنفس داده شد و پس از تشکیل مجدد چون عده کافی نبود جلسه بروز یکشنبه معول گردید .

دو ساعت و چهار دقیقه بظهور روز سه شنبه ۹ شهریور مجلس ریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید .

اسامی غائبین روز سه شنبه نهم شهریور که در مجلس خوانده شده است :

غائبین با اجازه - آقایان : اورنگ - محمد ذوالفقاری - اخوان - منصف - ناصری - بهار - مامقانی - دکتر مجتهدی - دکتر ملکی - احمد فرامرزی .

غائبین بی اجازه - آقایان : اردشیر شادلو - سلطان العلماء - تولیت - کامل ماگویی - محمد علی مسعودی - امیر تیمور - حسین وکیل - مسعود تائبی - دکتر مصباح زاده - یحیی اسفندیاری - قهرمان - گلبدادی - بوداغیان - صفا امامی - دکتر متین دقتی - دیر آمدگان با اجازه - آقایان : سلطانی - ناصر ذوالفقاری - دکتر طبا - عبدالرحمن فرامرزی سزوار .

دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : محمدحسین صولت قشقایی - بیات - هاسری - قبادیان - دکتر اعتبار - غضنفری - نراقی - شریعت زاده - دهقان - شهاب خسروانی - نیکبور - مشایخی - بهزادی - اسدی - آقاخان بختیار .

آقای مکرم در تعقیب بیانات جلسه پیش در باب تکمیل راه آهن شاهرود بمشهد و توجه مخصوص بصنایع خراسان و دستگاه های عالی باقی که از شهزاد بسبب دستگاه تنزل کرده و موضوع اهمیت مرزی در جزو تکمیل ساختمان بیارستان و درمانگاه آنجا بحث مفصلی نموده و معتقد بودند که هیئتی از اعضاء بصیر وزارتخانه برای رسیدگی باصلاح امور شهرستانها تشکیل شود و دولت توجه مخصوصی مبذول دارد .

سپس آقای حائری زاده در باب بودجه مملکتی گفتند یکی از وظایف مهم نمایندگان اداره دخل و خرج مملکت است ولی دولت بوظایف خود عمل نمیکند و لایحه تفریح بودجه نمیده و مجلس نمیداند وضع حقیقی دارایی و قروض مملکت چیست بعد بوضع اصلاح قانون انتخابات پرداخته گفتند ملت باید بر طبق قانون اساسی در مقدرات خود دخیل باشد و اصول ۹۰ و ۹۱ و ۹۲ و ۹۳ قانون اساسی راجع بانجمن های ایالتی و ولایتی قرائت کردند و توضیحات مفصلی در این باره داده گفتند باید قوانینی مطابق مصالح جامعه وضع کرد و مأمورین با حسن نیت اجرا کنند و سپس در موضوع اداره سر پرستی صغار وزارت دادگستری و اقدامی که برای استفاده از وجهه صغار بوسیله بانک ملی کرده بودند بیاناتی نمود و در باب مالیات املاک مزروعی گفتند باید ملفی شود و قانونی برای تعیین حداقل معیشت رعیت و وضع مالکیت تصویب کرد تا قوه تولیدیه تقویت شود همچنین مالیات مستغلات باید بهر داریها واگذار شود و بعد راجع بسود سهام دولت گفتند این بهترین عایدی است و شرح مبسوطی در اطراف مالیات بانک کشاورزی و بانک ملی ایراد

و بیان عقیده نمودند که اگر عمل اقتصادی متخصص بودند درین جنبه هم لیره بقیمت هادی خود باقی بود و از این راه خساراتی بکشور وارد نمیشد و در باب قلت عواید شیلان و وضع شرکت تلفن تهران و امتیاز نفت جنوب و هملیات فعلی کلبانی بیعت و انتقاد پرداخته گفتند در جنگ اول دولت شوروی مؤسسات و مطالبات خود را بایران واگذار کرد درین جنگ هم دولت انگلیس باید نفت ما را بما مسترد کند که صرف مصالح ملت و مملکت شود در موضوع تشکیلات ارتش معتقد بودند که درموضوع تشکیلات آن باید از طرف مجلس انتخاب شوند تا نوکر قانون باشند و اصول محاکمات ارتش را مخالف قانون اساسی دانستند و در باب وزارت کشور گفتند امنیت داخلی باید بوسیله ژاندارم و پاسبان سیر و مجهز تأمین شود و راجع بسود ویژه اوز و بانک صنعتی و قانون انحصار تجارت بحث مفصلی نمودند و معتقد بودند که دولت باید ارز صادراتی را بخود صادر کند کان بدهد و در امر تجارت دخالت نکند سپس بارقام هزینه بودجه پرداخته در باب اداره کار و روابط مالک و مستأجر گفتند هنوز قانون آن تصویب نشده و اداره تبلیغات دستگاه چاپلوسی است باید اصلاح شود و تشکیلات انتظامی وزارت جنگ باید تحت نظر وزارت کشور باشد و قشون حق مداخله در سیاست ندارد و قوانین مخالف قانون اساسی باید لغو گردد و در موضوع وزارت بهداری و سازمان خدمات اجتماعی معتقد بودند که بصورت واحد درآید و مسئول داشته باشد و تشکیلات بزرگتر و مفیدتری بوجود آید و نسبت بوزارت دادگستری گفتند بودجه کافی ندارد و دستگاه قضائی محتاج بکمک و تقویت بیشتری است و راجع بوزارت خارجه گفتند بمنزله چشم مملکت است که همیشه باید مراقب مصالح مملکت باشد و تهل چند خانواده مخصوصی شده است و مأمورین وزارت پست و تلگراف با حقوق قلیل نمیتوانند وظایف خود را بهدرستی انجام دهند و وزارت کشاورزی نیز بودجه قابل استفاده ندارد و در باب دیون خارجی دولت اعتراض نمودند چرا تاکنون پرداخت نشده است و بعد در باب بودجه وزارت دارائی گفتند بسیار سنگین است و مأمورین از مقام خود سوء استفاده میکنند .

در بنوع اسامی اعضاء کمیسیون بودجه منتخب از شعب قرائت گردید و یک ربع بعد از ظهر مجلس بعنوان تنفس خاتمه یافت و بصبح روز پنجشنبه معول گردید .

دو ساعت و نیم بظهور روز پنجشنبه یازدهم شهریور مجلس ریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید .

اسامی غائبین روز پنجشنبه ۱۱ شهریور غائبین با اجازه - آقایان : اورنگ - محمد ذوالفقاری - احمد اخوان - ناصر ذوالفقاری - دکتر ملکی - احمد فرامرزی .

غائبین بی اجازه - آقایان : اردشیر شادلو - سلطان العلماء - مهتد دماوندی - تولیت - کامل ماگویی - امیر تیمور - حسین وکیل - مسعود تائبی - دکتر مصباح زاده - نیک پور - یحیی اسفندیاری

تداوی و درمان را بنگاه های دیگر باید انجام دهند و یکی از آنها سازمان خدمات اجتماعی است با بودجه قلیل در انجام این وظیفه کوشش میکنند و سپس بوضع بودجه پرداخته گفتند باید وضع اجتماعی و اقتصادی کشور درین بودجه چگونه است در باب ریال ولیره گفتند پشتوانه پول صد درصد تأمین شده و برای واردات بقدر کافی ارز هست ولی بودجه عمرانی را غیر عملی دانستند گفتند وزارت دارائی مانع حسن پیشرفت کارها است و معتقد بودند که بودجه باید بطور درست بوزارتخانه ها داده شود و راجع بساختن خانه جهت کارگران تأکید نمودند که دولت پیشقدم شود و دیگران را در این امر وادار و کمک کند و لایحه بییه های اجتماعی را بمجلس تقدیم نماید در موضوع تبصره دوم ماده دو خرید فشنک با مقاسه وضع حمل و نقل و موجودی لکوموتیو و واگون هنگام جنگ و احتیاج متفقین و موجودی حمل و نقل فعلی نسبت بهفت میلیون لیره مطالبات ایران از متفقین توضیحاتی دادند و اضافه نمودند که بر اثر خرید مازاد راه آهن ۲۶ میلیون تومان بنگاه راه آهن بیانگ ملی مقروض است که باید پرداخت شود و بعد در باب درآمد بودجه نسبت بدرآمد شیلان بیان داشتند که با عواید آن بسیار بی تناسب است و همانطور که دولت مشغول رسیدگی بموضوع درآمد دولت از نفت جنوب میباشد این موضوع نیز باید مورد توجه و تعقیب واقع شود و نسبت به هزینه گفتند در برقراری دانشگاه هادر نقاط مختلفه باید با مطالعات بیشتری اقدام شود و درباره بودجه و ژاندارمری با توضیحاتی از نحوه عمل این دستگاه گفتند بکلی زیاده است حضورا هم برعهده ارتش باید معول شود نسبت بوضع اداره راهمائی شهر تهران نیز توضیحاتی داده اعتراض نمودند که باید شهرانی توجه کند دو خانیه بیانات خود اظهار نمودند که مملکت محتاج باصلاحات همومی است و راه منحصر بقرآن مجلس است و اکثریت باید اولویت مفید بگذرانند و در اجرای قوانین مراقبت کنند و پشتیبان دولت باشد والا دولت در تغییر این صورت مورد اعتراض نیست

۴۵ دقیقه بعد از ظهر مجلس خاتمه یافت و بروز یکشنبه معول گردید

رئیس - آقای مکی نسبت بصورت مجلس نظری هست؟

مکی - اینجادر صورت جلسه اینکه قرائت کردند طوری وانمود شده بود که بیانات جناب آقای حائری زاده خاتمه پیدا کرد و سپس تنفس داده شد در صورتیکه اینطور نبود بر اثر حملاتی که از طرف بعضی از آقایان بنطاق اقلیت شد مجلس دچار تشنج شد و بر اثر آن تشنج مجلس بحال تنفس درآمد و بنده میخواستم اینجا عرض کنم که در صورت مجلس قید شود که یکصدتهای در اکثریت هستند که اجازه نطق را از اقلیت سلب میکنند و دنیای دمکرات و آزادیخواه بدانند که اقلیت مجلس شورای ملی حق حرف زدن را ندارد

رئیس - آنطور که واقع شد البته صورت مجلس باید حاکی باشد و اصلاح می شود - آقای حائری زاده .

حائری زاده - بنده بریز روز که یک حالت تشنجی در مجلس پیدا شد منم حال مزاجیم خوب نیست حتی

الان یکدرجه نیدارم دیدم که ادامه نطق من باحال تشنج مقدور نیست از این جهت رفتم منزل خوابیدم حالا امروز هم هنوز حال مزاجی من مقتضی نیست که بقیه عرایض خود را بمجلس شورای ملی برسانم و شبیدم در قیاب من بعضی از رفقا اظهار لطفی کرده اند بمن آقایان فحش بدهند یا تاروف بکنند من اظهار امتنان از همه شان میکنم من عرضی نمیکنم و حق بقیه نطق را برای جلسات آخر بودجه برای خودم محفوظ میدارم .

رئیس - همان وقت هم من نام سرکار را بردم بهینم تشریف دارید بیاناتتان را بکنید . نبودید . آقای خسرو هدایت

خسرو هدایت - بنده در عرایضی که کردم نگفته بودم که دانشگاه پزشکی تبریز دارای پنج نفر شاگرد است من گفتم دانشگاه دامپزشکی چون در بعضی جراید اینطور منعکس شده بود خواستم توضیح داده شود .

رئیس - البته رعایت می شود که آنچه گفته می شود در صورت مجلس ذکر شود چیزهایی هم که در خارج میکویند مربوط بصورت مجلس نیست چون عده برای رای کافی نیست تصویب صورت مجلس میماند برای بعد عده ای از آقایان اجازه نطق قبل از دستور خواسته اند (حاذقی - مغالتم) شما مخالفید باید رای گرفته شود عده هم کافی نیست برای رای ۷۶ نفر عده بیشتر نیست ۶ نفر دیگر باید باشد که رای گرفته بشود (حاذقی - اصل این است که وارد دستور شوم) خوب شما مخالفید بعضی از آقایان تقاضای نطق قبل از دستور کرده اند بنده میگویم عده برای رای کافی نیست (دکتر بقائی - دستور اصل است میخواهید تغییرش بدهید باید رای بگیرید) پس حق آقایان باشد برای جلسه دیگر . آقای عباس اسکندری .

عباس اسکندری - وقتی که پیشنهاد قبل از دستور شد و کسی مخالف بود باید اظهار مخالفت بکند و آنوقت رای گرفت در اینصورت این موضوع میماند و آقایان قبل از دستور صحبت میکنند

رئیس - بسته برای مجلس است وقتی که رای مجلس معلوم نیست معوق میماند بهتر است که وارد دستور بشوم

عباس اسکندری - پس بعد از این هر مخالفی وقتی گفت من مخالفم عده کافی نبود بگوید بحرف توتربیب اثر نمیدهیم .

بعضی از نمایندگان - دستور دستور

ققی زاده - بنده عرض دارم

۴- بقیه نمایندگان در بودجه ۱۳۳۷ کشور

رئیس - یک پیشنهادی هم رسیده است که بودجه از دستور خارج شود (حاذقی - مغالتم) پیشنهاد قرائت می شود .

(پیشنهاد آقای آشتیانی زاده بشرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی - پیشنهاد میکنم بودجه از دستور خارج شود .

مکی - صحیح است .

رئیس - آقای آشتیانی زاده

آشتیانی زاده - عرض عرض کنم آقایان اکثریت

اصرار دارند که این عده قلبی که در اقلیت هستند حرف نزنند و هیچ جای دنیای رسم نیست اکثریت رای میدهد و حکومت میکند و اقلیت باید حرفش را بزند و آقایان اکثریت باید آقدر حوصله و شکیبایی داشته باشند که اعتراضات اقلیت را گوش کنند در موضوع است که در این مجلس بهانه شده و هر وقت هر کسی میخواهد صحبتی بکند باو حمله میکنند و باصلاحی که مرحوم تیمور تاش در مجلس چهارم گفت هوش میکنند یکی موضوع مقام سلطنت است یکی موضوع ارتش . . .

رئیس - آقای آشتیانی زاده راجع به پیشنهاد صحبت بکنید .

آشتیانی زاده - بی این دو موضوع مهم است ، کراراً در پشت این تریبون بنده و رفقای اقلیت ما گفتیم که ما بنده می بینیم وفا داریم و مقام سلطنت تنها مظهری است که موجب وحدت وحدت ملی ایران است (صحیح است) و ما نمی توانیم از حدودی که قانون اساسی برای ما تعیین کرده و بوجوب همان قانون اساسی ما این جا نشسته ایم بتمام سلطنت خدای نکرده یک فکر سوئی داشته باشیم . نکته ای خواستم از بیرمان در ره عشق گفت پرهیز کن از صحبت بیمان شکان ما غیر ممکن است از امضاء و تهدی که اینجا کرده ایم خودداری کنیم ، مقام سلطنت لازم است و مقدس ترین مظاهر ملی ایران است (صحیح است) در یکی از کتب دیده یکر روز حضرت امام محمد باقر علیه السلام بجابرین بزرگجفی میگوید جابر سؤالی از تو دارم و مایلم که این سؤال مرا همان صور که هست جواب بدهی ، همان طور که فکر میکنی ، همانطور که معتقدی از روی ایمان و اعتقاد بمن جواب بدهی ، میفرماید جابر اگر کسی بر من قیام کرد و قصد من کرد چه میکنی؟ جابر عرض میکند شمشیر میکشم براو ، بنده میفرماید که جابر اگر من قصد کتاب اند کرده چه میکنی میگوید بر تو شمشیر میکشم توجه فرمودید آقا امام میفرماید ، اگر کسی قصد من کرد چه میکنی جابر عرض میکند شمشیر میکشم براو ، بنده میفرماید اگر من قصد کتاب الله کردم چه میکنی ؟ جابر عرض میکند شمشیر میکشم بر تو ، ما طرفدار شاهیه بکوری چشم اشخاصی که مایلند برای شاه ایجاد دشمن بکنند و از روی همین زمینه و همین دشمن سازبها بنفع مقام و جیب خودشان استفاده کنند . ما این موضوع را رویش میایستیم و اصرار ما برورزم و ما طرفدار شاه و قانون اساسی هستیم (صحیح است) اما ارتش . . .

رئیس - آقای آشتیانی زاده . . .

آشتیانی زاده - بنده مخصوصاً این عرض را میکنم بنده تکلیف خود را میدانم .

رئیس - . . . آخر از موضوع پیشنهاد بیاید خارج شد .

آشتیانی زاده - آخرش خوب میشود هیچ حرف بد توبش نیست .

رئیس - تأمل بفرمایید بنده مخصوصاً صورت مجلس را که آقای طباطبائی رئیس سابق مجلس در موقعی که آقای مؤتمن الملک رئیس مجلس بودند راجع بماده ۶۳ اینجا آقای رئیس تذکرانی داشت

میهند که باید باختصار بگویند و از موضوع پیشنهاد هم نباید خارج بشوند بالاخره ایشان این طور جواب دادند که بنده میخوانم بنده اگر بتوانم باختصار عرض کنم فقط باید عرض کنم با آقای مضیر آن پیشنهاد را قبول کند یا اینکه اکثریت مجلس رأی بدهد والا چیز دیگری نمی توانم عرض بکنم حالا که لازم نیست چیزی عرض کنم بنده عرضی نمی کنم سایر آقایان صحبت می فرمایند و تریبون را ترک کردند اگر می خواهم نظم مجلس رعایت بشود در آن موضوع بکنم پیشنهاد کرده ام صحبت بکنید و اگر میخواهید با یک پیشنهادی که میرسد یکساعت وقت مجلس را بگیری اگر آقایان موافقت فرمایند همینطور که گفتند اگر شمارعایت نکنید و نطق بکنید یکی دیگر هم می آید و نطق می کند و هر که بخواهد یک پیشنهاد مینماید و یکساعت صحبت میکند بنده این صورت مجلس را آوردم که به پیشینده نظم مجلس بطور رعایت می شود حالا اگر بخواهید نظم مجلس حفظ شود باید نظامنامه رعایت شود آقا یک پیشنهادی دادید بنده هم دادم قرائت کردند حالا در حدود پیشنهادتان صحبت بکنید

آشتیانی زاده - بنده از ده روز پیش اسم نوشته بودم و چندین دفعه هم تقاضا کردم رئیس - من نمی توانم اجازه بدهم عده ای مخالف هستند باید رأی گرفته بشود عده هم کافی نیست هر وقت عده کافی شد منم رأی می گیرم حق شما هم محفوظ است صحبت بکنید اگر الان هم عده کافی شود رأی می گیرم ولی حالا در حدود پیشنهادتان صحبت بکنید

آشتیانی زاده - حالا که عده کافی نیست رئیس - الان هر چه میخواهید در اطراف پیشنهادتان میتوانم مذاکره فرمائید

آشتیانی زاده - بسیار خوب عرض کنم که اینجا جناب آقای رئیس، در غیاب ما در جلسه گذشته جناب آقای خسرو هدایت یک حملاتی کردند بر آقای ما

رئیس - آنرا بصورت اعتراض بصورت جلسه میتوانستید بگویید

آشتیانی زاده - ... ما مجبوریم رأی بگیریم الان هم که عده کافی نیست اجازه فرمائید من صحبت خودم را بکنم ...

رئیس - فرمائید مقصود این است که عده کافی باشد یا باشد مقصود اینست که از موضوع خارج نشوید الان هم عده ۸۰ نفر است دونفر دیگر که بیایند عده کافی می شود باید مطابق نظامنامه صحبت بشود

آشتیانی زاده - ... بنده با طرح بودجه مخالفم و باید هراضی عرض کنم زیرا این مطالب را فوری میدانم و لازم می دانم که در مجلس اظهار شود

رئیس - پیشنهادتان را بدهید و دلالتان را هم فرمائید

مکی - تویف جرائد نقش قانون اساسی است بگوید چون نقش قانون اساسی شده میخواهم صحبت کنم (زنک رئیس)

آشتیانی زاده - ... پس روابط آحاد و افراد ملت در هر کیفیت و هر طریقه ای که باشد با شخص شعبی امیضه حضرت همایونی منطبق و مبتنی بر قانون اساسی

است (صحیح است) اما ارتش ما متقدم کارتش ما قوی ترین ارتشهای دنیا باشد انشاء الله صدها هزار تانک صدها هزار طیاره و بپ انمی داشته باشد (دهقان - انشاء الله) کسی مخالف نیست کارتش قوی باشد، کسی مخالف نیست که ارتش نیرومند باشد، مخالفت ما از این نظر است که می گوئیم ارتش در کارهایی که مربوط باو نیست مداخله نکند نماینده محترم آقای هدایت اینجا پیشنهاد کردند که ژاندارمری جزء ارتش باشد (دهقان - همچو پیشنهادی نشد) صحبت کردند اینجا، طرح کردند بنده در جرائد خواندم، افراد ژاندارمری ضابطین دادگستری هستند وقتی که یک نماینده محترمی در پشت تریبون چنین اظهاری میکند این مقدمه اینست که پس فردا شهربانی هم جزو ارتش باشد و کم مجلس شورای ملی هم جزو ارتش بشود (دهقان - اگر یک وحدتی باشد خوب است) البته وحدت ملی تا همان حد خیلی خوب است بنده متقدم که ۱۵ میلیون او نیفرم درست کنید که مردم هر روز صبح قدم آهسته بروند (دهقان - همانطور هم خوب است) بنده متقدم و آقایان باید بدانند همانطوریکه یک مدتی از نظر وظائفی که برای هر یک از اعضایش پیش بینی شده و مرتب است همانطور هم باید هر جامعه و هر حکومتی و هر قوه ای در حدود اختیاراتی که دارند انجام وظیفه کنند و ایراد ما اینست که ارتش مبادا خدای نکرده از رویه و از حدود خودش خارج شود و یک کارهایی که مربوط باو نیست بکند مثلا لیست انتخابات تهیه کند، حرف ما راجع با این موضوع است ...

رئیس - آقای آشتیانی زاده عده هم برای رأی کافی است

آشتیانی زاده - خوب رأی بگیرید ...

رئیس - توضیحتان را بطور اختصار بدهید

آشتیانی زاده - ... آقای هدایت اینجا در قیاب رفقای ما بجناب آقای حائری زاده حملاتی کردند و البته از طرف ایشان که یک جوان تحصیل کرده و خوش سابقه و تازه وارد در میدان سیاست شده اند خیلی بنده امید میدانم که یک شخصی که یک مروتیت بزرگی در تمام ایران از نظر سابق پارلمانی دارند اینطور اتان بکنند. آقای حائری زاده از روزی که ما ایشان را شناختیم ایشان همیشه در سلك آزادخواهان و احرار ایران بوده و در دوره مرحوم شاه قدیم ترقی فوق العاده ای نکرده نه وزیر شدند، نه استاندار شدند، یک کار خوب و خیلی مختصر و بی درد سری با ایشان واگذار کردند و اتفاقاً باید تصدیق کرد که در تمام طول مدت خدمتشان در دادگستری ایشان هیچوقت از حدود قانون هم منحرف نشدند و تجاوز نکردند حالا اگر ایشان را نکشند این دلیل نشد پس اگر روی این زمینه قیاس بکنیم یعنی اگر شمرین ذی الجوش هم حضرت سجاد را نکشد پس حضرت سجاد را هم مردم بگویند چون تورا نکشند تو آدم بدی هستی، مدرس را کشتند و سایر رفقای را بکشیدند بصاحب الزمان (نورالدین امامی - اینکه قبل از دستور است) عرض میشود موضوع دیگری که در شهر مورد بحث است و مردم فوق العاده متوحت هستند این موضوع تویف جرائد است ...

رئیس - آقا راجع بفرجه از دستور هیچ

صحبتی نمی کنید

آشتیانی زاده - بسیار خوب من چیزی نمی گویم

رئیس - بکنفر دیگر را بگویند بیاید تا رأی بگیریم پیشنهاد دهنده هم خودش رفت بنده رأی میگیرم ...

دهقان - پس اجازه فرمائید مخالف صحبتش را بکنم

رئیس - خروج از دستور که صحبت ندارد آقای صفوی مخالفید با خروج از دستور؟ فرمائید

صفوی - بلی عرض کنم که بودجه کشور دو سه جلسه چهار جلسه است بعد از شش ماه که از سال گذشته مطرح شده و مورد توجه تمام آقایان نمایندگان محترم است که زود تر بودجه بگذرد و تکلیف مملکت معلوم بشود بنده خیال میکنم در اطراف بودجه چند نفر صحبت کردند و چند نفر هم که اجازه گرفته اند باید مطالب خودشان را بفرمایند چون مورد نظر اکثریت مجلس است هر چه زودتر بودجه تمام بشود بنده خیال میکنم پیشنهاد آقای آشتیانی زاده هم رأی گرفته شود و زودتر وارد دستور شویم

نمایندگان - رأی، رأی

آشتیانی زاده - بنده پس میگیرم

رئیس - پس گرفته؟ بسیار خوب آقای تقی - زاده فرمائید

تقی زاده - بنده قبل از اینکه مطالبی میخوانم عرض کنم عرض میکنم یکی دو سه نکته مختصر در ابتدا تصور کردم مفید باشد که عرض شود (سزاوار - مربوط بودجه است آقا؟) یکی اینکه خیال میکنم که مدت ۲۴ ساعت کدر نظامنامه برای طبع و توزیع لوایح بین و کلامقرر شده است حد اقل است و البته در لوایح عده مانند بودجه مملکتی که مهمترین کارسالیانه مجلس است و جداآنا باید تصدیق کرد که باید اقلا دو هفته قبل از شور توزیع شود تا فرصت مطالعه کافی باشد دوم آنکه میخواستم عرض کنم از طول مذاکرات و مباحثات در بودجه مملکتی نباید خسته شد (صحیح است) اگر چه خارج شدن زیاد از موضوع روایت عاده هم عده ناطق وهم میزان مدت نطق در موضوع بودجه بیش از هر مسئله ایست و حوصله کافی برای استماع ملاحظات و کلا لازم است مامم در طرح جدید نظامنامه داخلی در کمیسیون سنی کرده ایم برای نطق ما در انواع موضوعات مدتهای مختلفی معین کنیم تنها نطق در مورد بودجه را نامحدود قرار دادیم چه این موضوع تنها موضوعی است که در آن همه مسائل مملکتی و اجتماعی و همه نکات لازمه طرح و مفصل مذاکره شده و ضمن بحث در بودجه می آید و باید از طول مدت سؤال و اثبات و در فوریت لوایح و اثبات کفایات مذاکرات که هیچ کدام لازم نیست بیش از دو سه دقیقه باشد کم کرده بدت و بحث در بودجه افزود در مجلس ملی انگلیس که بطور مثال عرض میکنم هیچ مسئله ای نیست که در ضمن بحث در بودجه بیان نیاید اغلب یکی از وسکلا برای انتقاد تفصیلی از اوضاع و امور مربوط بیک وزارتخانه پیشنهادی میدهند برای تقابل ده یا صد لیره از رقم چند میلیونی آن وزارتخانه تا مطالب خود را در ضمن آن پیشنهاد بگویند

مثلا پیشنهاد کم کردن چند لیره از مخارج وزارت خارجه میشود برای اینکه پیشنهاد کننده کسل انتقادات خود را راجع به جریان امور سیاست خارجی بگوید مثلا بعد از توپ بسته شدن مجلس شورای ملی که در تابستان و موقع تعطیل مجلس ملی انگلیس اتفاق افتاد وقتیکه مجلس در پائین افتتاح شد در ضمن اعتراض سیاست صومالی دولت ناطقی از قانون اساسی و حتی گشته شدن مرحوم ملک المتکلمین و مرحوم میرزا جهانگیرخان شیرازی سخن بیان آورده و مطالب مشروعی گفت منظور بنده اینست که هر مطلبی را در بودجه باید گفت (صحیح است) اشاره باین دو سه نکته فقط مقدمه هراضی بنده بود اینک وارد بیانات خود میشوم

کل امور مملکتی از هر قبیل مربوط به بودجه همی کشور است و نظارت و کلاهی ملت در امور چه از حیث مبانی اساسی و چه از حیث جریان عملی و جزئیات کار از طریق مطالعه دقیق در بودجه و افلام آن و اظهار نظر در مواد آن بعمل تواند آمد. لکن شکل بودجه ای که بمجلس شورای ملی ایران عاده تقدیم میشود هیچ نوع وسیله اطلاع و مطالعه برای و کلاهی که خوشبختی عضویت کمیسیون بودجه مجلس را ندارند بدست نمیدهند و مثل آنست که فقط از لحاظ تشریفاتی ورقه ای با بعضی ارقام کلی و چند عبارت در جلوی آن ارقام طبع و بلافاصله در مجلس طرح و تقاضای تصویب میشود بطوریکه برای هشت هشر اعضای مجلس هیچ گونه فرصتی برای مطالعات کافی نبوده و آنها هیچ اطلاع اجمالی هم از عایدات و مخارج مملکت جز دین افلام مبهمی حاصل نخواهند کرد (صحیح است) و بنظر من اگر این افلام مجمل را هم در این ورقه درج نکرده و فقط ماده واحده ای مبنی بر رقم کل عایدات و رقم کل مخارج در دو سطر ثبت نموده بدست ما میدادند فرق زیادی با این ورقه مجمل مهم زبان بسته که برای دلناری ما نوشته شده نداشت (صحیح است) قبلا لازمست عرض کنم که هراضی بنده خیلی مفصل نیست و شاید بنده از ربع فرمایشات آقای حائری زاده بشود مکرر عرض کردم که بودجه تفصیلی مملکت باید طبع و نشر شود و از مخارج آن یا وقت لازم برای طبع آن نباید دریغ شود چنانکه بودجه تفصیلی سال ۱۳۰۸ طبع شده است زیرا که این عمل مهم ترین کار این مملکت و مجلس است (صحیح است) و اهمیت آن صد برابر بیشتر از باغات و گلکاری و اداره بازرسی و اداره صبحیه و قراولخانه مجلس است که بلا شك و بطور حق البقین بیش از دو خمس مخارج فعلی مجلس زیاد و غیر ضروری است لکن طبع و نشر بودجه تفصیلی از نگاهداری اداره تبلیغات که عمل لغوی بیش نیست و برای مملکت از روی نادردهزار بار واجبتر است. در موقع تصویب سه دوازدهم بودجه با ارسال بر حسب پیشنهاد بنده مجلس تبصره ای تصویب نمود که جزو قانون شد و بموجب آن دولت مکلف بود صورت بودجه تفصیلی را بمجلس بفرستد و اداره مجلس مکلف بود آنرا طبع و توزیع نماید تا آنجا که اطلاع دارم دولت صورت - زده را فرستاد ولی در امر طبع و توزیع در اجرای قانون امان شد و فعلا کمیسیون بودجه مجلس حاکم مطلق امور مالبه مملکت است و بمثابة آنست که

مردم مملکت برای نظارت جمع و خرج مملکت ما را وکالت داده و ما کمیسیون بودجه را وکیل مطلق نموده باشیم و مانند کمیسیون قوانین عدلیه بیست سال قبل خود وکالت در تصمیم دارند و با اعتماد تصدیق آنها ما نیز باید رأی بدهیم

منظور اینست که چون این صورت اجمالی که جلوما است بودجه مملکتی بمعنی کامل آن نبوده و منبع اطلاع از جریان اوضاع پشت دیوار ادارات دولتی برای ما نمیشود و حتی بسیاری از افلام آن برای بنده اصلا مفهوم نیست و باید توضیح بخواهم و توضیح مجلس در جلسه نیز تر مطلوب ندارد و در ظرف چند ساعت بین طبع و توزیع گزارش وطن بودجه در مجلس هم فرصتی برای توضیح در خارج جلسه نیست لذا اظهارات بنده و امثال من ازو کلاهی خرجی و حاشیه نشین که از حق اطلاع کامل از جزئیات محروم هستیم منظور بر بعضی نکات اصولی و کلیات توانه بود و بس مثلا ادنی اطلاعی ندارم که سه میلیون تومان عایدات کمیسیون ارزش چیست و از چه راه است و قریب چهارصد هزار تومان خرج آن چیست بیش از پنج هزار لیره حقوق نمایندگان دولت در نفت جنوب بر روی چه حساب است. چهار صد و چهل هزار تومان مخارج ریاست وزراء چیست دو میلیون تومان مخارج وزارت کار و یک میلیون و سیصد هزار تومان مصارف اداره تبلیغات برای چیست و چه ضرورتی دارد قریب هشت میلیون تومان مخارج وزارت خارجه که صد یک کل بودجه مملکتی است برای چیست در صورتیکه در بعضی از ممالک معظم دنیا بودجه وزارت خارجه از هزار یک بودجه کل مملکتی قدری بیشتر است، اداره کل ساختمان یعنی این سه تا کلمه بی تفسیر چرا هفتصد و هشتاد هزار تومان تمام شده، مخارج سری کشور مبنی بر چه ضرورتی است، دو میلیون لیره چرا برای خرید قشونک تعمیر کارخانجات قشونی صرف میشود و دلیل ضرورت آن چیست و چه میزان بهر یک از دو موضوع تخصیص داده شده است و چرا دو میلیون و صد و بیست و هفت هزار و یکمیلیون و نهصد و دوازده هزار لیره نشده

همینا کلیه هراضی که من در مورد بحث در بودجه مملکتی میکنم راجع با اساس امور عامه و دستگاه اجرائی مملکت خواهد بود بدون آنکه هریک از چرخهای آن ماشین یا کارخانه بزرگ پر عرض و طول را با سنجش ازوم و ضرورت یا غیر ضروری بودن آنها از نظر امان بگذرانم در صورتیکه مردم مالیات دهنده مملکت بنده را برای همین کار یعنی رسیدگی دقیق بجمع و خرج مملکت با دقت فوق العاده اینجا فرستاده اند و مأموریت داده اند که مانند یک محاسب خیره بدفاتر محاسبات این کارخانه که اسمش بودجه بودجه تفصیلی است رسیدگی کامل و دقیق و واقعی و با وجدان بکنم و به بینم که منافع مالیات دهندگان هشترو و گمرود کاملا حفظ میشود یا نه و این یولها که از دست و دندان و گلوی آنها گرفته و بطهران آورده میشود بواجبات ضروری و محتاج الیه قطعی و حتی قناعت ناپذیر همان مردم صرف میشود یا به مستحبات غیر ضروری و یا دل بخواه ارباب قدرتی که ملت آن قدرت را برای اعمال در حوائج حد اقل ضروری خود با آنها داده است

بودجه پیشنهادی هر حکومتی بیش از هر چیز نماینده سیاست اساسی آن حکومت است و البته بودجه باید مبتنی بر اصولی باشد که حاکی از روح محرک سیاست کلی باشد. در این بودجه چنین اصولی کلی پیدا نیست مگر اصل رضای نگاهداشتن و استرضای جدید طبقه متنفذین و ارباب تسلط ناطق و رویهم رفته مصداق قول قدیم اخذ بناحق و بذل بشیر مستحق است و اثری از قصد خدمت بر فراه حال طبقات محکوم و ضعیف و ذلیل در آن نیست و روش متصدیان حکومت بر این مملکت درست تقبض نصیحت شاعر حکیم ماست که خطاب بفرمانروایان گفته در بر آن باش تا هر چه نیت کنی نظر در صلاح رعیت کنی

بطور کلی برای بنده علم اجمالی ولی قطعی و یقینی حاصل شده است که هشاد درصد مخارجی که حکومت این مملکت میکند غیر ضروری و زاید و بیهوده بوده و حتی قسمت بزرگی از آن نه تنها مستحب هم نیست بلکه حرام و افو و فقط و فقط بغاظر هوس و خود کامی و تفنن طبقه حاکمه و کار پیدا کردن بقوم و خویش و کسان و دوستان و دوستان دوستان و منسوبین دوستان آنها و حق السکوت و استرضای خاطر جمعی بیکار مسرف تنبل و پارازیت است که بار دوش رهایای بدبخت و مظلوم و اسیر و زحمتکش این ملت یعنی طبقه محکوم شده اند و نیز افلام بزرگی اصلا مصارف غیر ضروری است که به خمس رقم میتوان تقلیل داد. اعتقاد جازمو یقین راسخ من باین مطلب بدرجه ایست که حاضر دست روی قرآن گذاشته و با نهایت جرئت و اطمینان و قطع قسم بخورم و خود را وجداناً مکلف میدانم که این علم قطعی خود را که مبنی بر دلایل شک ناپذیر است بملت ایران از اینجا هلنا اعلام کنم

این اسرافات فاحش و چشم خیره کن که در شهر تهران می بینید و این ساختمانهای شادی ادارات دولتی و آقایان که قشلاقشان طهران و بیلاقشان در اروپا و امریکا است و این غذا خانه ها که لقب رستوران دارد و قهوه خانه ها که عنوان فرنگی داده با آنها داده شده و اگر چه شخصی است ولی از ریختن و پاشن خزانه مملکت در طهران میچرخند محصول دست رنج مردم زحمتکش فقیر فلام صفت و حیوان پیاپی ایست که افراد آنها در دشتشان اگر خطا نکنم بقول آقای دکتر مصباح زاده بهترین روزشان ازمن میخورند و بنا بر آنچه خودم از شخص موقتی شنیدم مرد زارع در اردکان زن آستن خود را بجای گاو جهت شخم به خویش بسته بود (کشاورز صدر - کمی همچو چیزی بود؟) (مهندس رضوی - چرا اینطور است) صحبت سر این که صحبت نیست یا گفته شود بهتر است؟ اگر صحیح نیست بنده یقین دارم که صحیح است و از آدم خیلی موقتی شنیدم که بچشم خودش دیده بود (صحیح است) آدمی که دیده بود از کرمان پای بیاده تهران آمد و در اردکان بچشم خود دید اگر منظور اینست که صلاح مملکت نیست که گفته شود برای اینکه هیچیک از افراد مملکت ندانند که خارجیها هم ندانند اینهم درست نیست ما فقط چشم خودمان را میتوانیم کور بکنیم این عقیده فلفلی است (آشتیانی زاده - خارجیها هم میدانند) این ملت تاب تادیه نکت این مالیات و عوارض سنگین را

آنجا آن وجه را خرج عمارت کرده و لوحه ای بر درش آویختند که کتابخانه بی کتاب پیش خود می گفتم اگر برای گرانفروشی خیابان و باطنجان و هندوانه محاکم سبار و سریع الحکم برقی احداث میشود که فوری رسیدگی و حکم صادره شلاق میزند یعنی اگر برای مجازات این نوع جرائم اقدام سریع بعمل می آید چرا برای رسیدگی بحال موقوفین محبس و ارباب بعال آنها این قسم اقدام بعمل نمایند که چند محکمه سبار چاپت باامضای کم در دوسه روز بکار این مردم بدبخت نتواند رسیدگی و آنها را محکوم یا تبرئه نمایند ورنه اگر پس از یکسال توقیف و انتظار رسیدگی شد و معلوم شد گناهی ندارند جواب خدا را چه خواهند... که گفته اند نظر کن بر احوال زندانیان

که ممکن بود بکنه در میان تا بیا من از بیانات جوابیه دولت راجع بتصویب نامه ارز بهیچوجه قانع نشدم و تا دلایل ایشان جواب نقضی بود که سابقاً نیز تصویباتی متعدد تا ایر تصویبنامه ایشان صادر شده است ولی دلیلی منافی برای اصل موضوع و این نظامات عجیب ذکر نشد و من لازم میدانم بگویم که این تصویبنامه برخلاف مصالح مملکت است و بظن قوی باز برای راضی کردن جمعی از ارباب نفوذ بونه است ورنه اگر میزان و اصول صحیح در تقسیم اسعار بر مبنای صلاح

نامه باشد نه منتقدین و تعجب پرستان میتوان آنرا به نحوی ترتیب داد که بزرگترین قسمت کل اسعار مملکت از ارز دولتی و صادراتی بنرخ ارزان برای حوائج ضروری و لایمنه طبقه کم بضاعت تخصیص شده و فقط زنی قلیل برای بعضی نامه درجه دوم و سوم صرف شود و پس .

شکی ندارم که اظهارات من که خدا میداند بخاطر حفظ منافعت توده ملت بعمل آمد موجب ملال خاطر جمعی از بهره مندان از خزانه مملکت و استعمار کنندگان مغلوب زحمتکش و همچنین ضدیان امور حکومت خواهد شد و میدانم که پس از من ممکن است فورا یکی یا شود و احتجاجی مبنی بر جدل و معالضه در رد این اظهارات بکنند ولی چون انشاءالله ملت ما از تمیز و تشخیص حقیقت عاجز نیست قضاوت مطلب را بوجدان عدومی منی میکنم .

در خاتمه میل دارم برای رفع هر نوع شبهه بگویم که من شخصاً و بطور خصوصی و با صرف نظر از روش سیاسی نسبت به ضدیان فعلی حکومت چیزی برخلاف مودت در دل نداشته و بلکه با بعضی دوستی شخصی و محبت مخصوصی نیز دارم بهمین جهت برای من موجب نهایت تأسف است که وظیفه منی و وجدانی مرا مجبور بانتقاد روش آنان نموده و البته هر کسی خیلی افسوس خواهد داشت که دوستان وی داخل چنین کار و راه غیر مستقیمی سرتا یا خسران وبدون یک جو خیر مملکت و ملت بشوند خصوصاً وقتی که از

حیث اصول ابتدائی اخلاق اجتماعی یعنی وطن دوستی و درستکاری فعلی خللی در آنان دیده نشود ولی تأسف در آنجا است که امراض غالباً ترجیحی بر هم دیگر ندارند و همچنان که حصیه خیلی بهتر از سل نیست همانطور گناه ارتکاب خطا برای حبه جاه معلوم نیست کمتر از مصیبت ارتکاب برای جیفه دنیا بوده باشد که در مورد امور اجتماعی هر دو بیک اندازه ضرر مملکت تمام می شود .

بهر حال از خداوند اصلاح و صلاح ایشان خواسته و امیدوارم دوران لغزش و کجروی آنان ایشاء الله طولی نداشته باشد (احسن)

رئیس - آقای دکتر شفق فرمائید .
عبدالقدیر آزاد آقای رئیس خواهش می کنم ...

رئیس... یک استیضاحی آقای عبدالقدیر آزاد داده اند که در آخر جلسه نرا ت می شود .

جمعی از نمایندگان - آکشریت نیست .

۳ - تعطیل جلسه بعنوان تنفس

رئیس - چون اکثریت برای مذاکره هم نیست بنابراین ده دقیقه تنفس داده می شود .
 (مجلس ساعت ۱۱ و بیست دقیقه بعنوان تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نگردید)